

Svarbiausi 2014 m. įvykiai klimato kaitos arenoje¹

IPCC įvykiai – mokslo perspektyva

angl. *Intergovernmental Panel on Climate Change*;
liet. *Tarpyvyriausybė klimato kaitos komisija (TKKK)*

IPCC/ TKKK yra tarptautinė mokslinė organizacija, kurią 1988 m. įsteigė Pasaulinė meteorologijos organizacija ([WMO](#)) ir Jungtinių Tautų aplinkos apsaugos programa ([UNEP](#)). TKKK siekia apibendrintai pateikti pasaulio mokslo žinias, susijusias su klimato kaita, tad reguliariai rengia recenzuojamoje mokslinėje literatūroje paskelbtų fizikos, technologijų ir socialinių-ekonominių tyrimų apžvalgas. IPCC klimato kaitos ataskaita pasaulyje laikoma patikimiausiu šaltiniu vertinant vykstančius klimato kaitos procesus.

IPCC WG1. 2013 m. rugsėjo 23-27 d., Stokholmas, Švedija.

TKKK I-osios darbo grupės ataskaitos pristatymas. Ataskaitoje, remiantis fizikos mokslų tyrimais, apžvelgiamos naujausios žinios apie klimato sistemą ir klimato kaitos procesą bei prognozes. Pagrindinės IPCC WG1 ataskaitos temos:

- šiltnamio efektą sukeliančių dujų (ŠESD) ir aerozolių pokyčiai atmosferoje;
- pastebėti klimato parametrų pokyčiai: oro, sausumos ir vandenynų temperatūra, kritulių, ledynų, vandenynų ir jūrų lygis;
- klimato modeliai, klimato prognozės;
- klimato kaitos priežastiniai veiksniai.

IPCC WG2. 2014 m. kovo 25-31 d., Jokohama, Japonija.

TKKK II-osios darbo grupės ataskaitos pristatymas. Ataskaitoje pateikiamas mokslininkų vertinimas, kaip klimato kaita veikia žmonijos socialinį, ekonominį gyvenimą, gamtos sistemas, kokie pokyčiai yra teigiami, kokie – neigiami, kokios žmonijos galimybės prisitaikyti prie kintančio klimato. Dokumente taip pat analizuojama, koks yra tarpusavio ryšys tarp pažeidžiamumo, prisitaikymo ir darnios plėtros. Klimato kaitos poveikių prognozės pateikiamos kiekvienam pasaulio regionui ir sektoriui (vandens išteklių, ekosistemų, maisto tiekimo grandinės, miškininkystės, pakrančių infrastruktūros, pramonės, sveikatos priežiūros) atskirai.

IPCC WG3. 2014 m. balandžio 07-12 d., Berlynas, Vokietija.

TKKK III-osios darbo grupės ataskaitos pristatymas. Dar viena pasaulio mokslininkų ataskaita, kurioje apžvelgiamos galimybės vykdyti klimato kaitos švelninimo priemones. Jos numatomos siekiant sumažinti šiltnamio efektą sukeliančių dujų (ŠESD) išmetimus, vykdyti jų prevenciją ar plėtoti geoindžinerijos technologijas, kurios ŠESD pašalintų iš atmosferos. Ataskaitoje aptariama, kokios klimato kaitos švelninimo priemonės gali būti taikytinos trumpalaikėje ir ilgalaikėje perspektyvoje pagrindiniuose ekonominiuose sektoriuose: energetikos, transporto, pramonės, statybos, žemės ūkio, miškininkystės, atliekų valdymo. Taip pat pateikiama kaštų ir naudų analizė, vertinant skirtingas švelninimo priemones.

IPCC SR. 2014 m. spalio 27-31 d., Kopenhaga, Danija.

Suvestinės IPCC ataskaitos pristatymas. Suvestinė IPCC ataskaita skirta pirmiausia valstybių vadovams, politikams bei ekspertams. Joje, vengiant techninės kalbos,

¹ Kiekvienoje kategorijoje įvykiai pateikiami chronologine seka. Įžangose trumpai supažindinama su svarbiausiais terminais, kontekstu.

apibendrinamos ir tarpusavyje susiejamos jau pristatytų trijų darbo grupių ataskaitų bei atskirai rengiamų [specialiųjų TKKK ataskaitų](#) pagrindinės išvalgos ir išvados. Numatoma, kad suvestinė ataskaita apims keturias pagrindines temas ([išsamiau](#)):

- pastebėti klimato pokyčiai ir jų priežastys;
- ateities klimato pokyčiai, poveikiai ir rizikos;
- prisitaikymo ir klimato kaitos švelninimo priemonės;
- reikalingi sisteminiai pokyčiai visuomenėje.

Naudingos nuorodos:

TKKK puslapis: www.ipcc.ch

Oficialus TKKK I-osios darbo grupės ataskaitos puslapis: www.climatechange2013.org/

TKKK portalas žiniasklaidai: www.ipcc.ch/news_and_events/press_information.shtml

UNFCCC įvykiai – pasaulinio klimato kaitos susitarimo link

angl. United Nations Framework Convention on Climate Change, UNFCCC

liet. Jungtinių Tautų bendroji klimato kaitos konvencija, JTBBKK

Jungtinių Tautų bendroji klimato kaitos konvencija (JTBBKK) buvo pasirašyta 1992 m., siekiant mažinti klimato kaitą ir prisitaikyti prie neišvengiamų klimato pokyčių. Tam, kad šalys priimtų konkrečius įsipareigojimus dėl šiltnamio efektą sukeliančių dujų (ŠEDS) išmetimų mažinimo, 1997 m. buvo priimtas Kioto protokolas. Pirmasis Kioto protokolo įsipareigojimų vykdymo periodas truko nuo 2008 iki 2012 m., o antrasis prasidėjo 2013 m. ir baigsis 2020 m. Numatoma, kad 2015 m. Paryžiuje vyksiančioje COP21 konferencijoje šalys turėtų priimti įsipareigojimus dėl ŠEDS mažinimo po 2020 m.

Prie konvencijos yra prisijungusios 195 valstybės, o prie Kioto protokolo – 192.

angl. Conference of Parties, COP

liet. konvencijos šalių konferencija

COP yra vieni svarbiausių tarptautiniai susitikimai, kuriuose peržiūrimos šalių pateiktos šiltnamio efektą sukeliančių dujų (ŠEDS) emisijų ataskaitos. Remiantis šia informacija, sprendžiama, ar taikomos klimato kaitos švelninimo ir prisitaikymo priemonės yra pakankamos. COP paprastai vyksta kasmet Bonoje, Vokietijoje, kur yra įsikūrus JTBBKK sekretoriatas (šalys gali keisti susitikimo laiką ir vietą). Konferencijai pirmininkauja vienas iš penkių JT regionų (Afrikos, Azijos, Lotynų Amerikos ir Karibų, Centrinės ir Rytų, Vakarų Europos bei kitų šalių) ir jis nuolat keičiasi.

angl. Ad Hoc Working Group on the Durban Platform for Enhanced Action, ADP

liet. Durbano platformos darbinė grupė paspartintiems veiksams

ADP grupė buvo įsteigta 2011 m. Durbane, COP17 konferencijos metu. Ši grupė dirba dvejomis kryptimis:

- 1) 2020 m. baigiasi antrasis Kioto protokolo periodas ir yra būtinas naujas susitarimas dėl šalių įsipareigojimų mažinti ŠESD išmetimus. ADP grupė yra įpareigota ne vėliau nei iki 2015 m. parengti protokolą, teisinį mechanizmą, arba kitą teisiškai įpareigojantį **dokumentą dėl ŠEDS išmetimų mažinimo po 2020 m.** Šis dokumentas dažnai vadinamas *post-Kioto* arba tiesiog – *pasauliniu klimato kaitos* – susitarimu. Naujas susitarimas turi būti patvirtintas 2015 m. vyksiančio COP21 metu, o įsigaliooti ir būti pradėtas vykdyti ne vėliau nei nuo 2020 m. Susitarimo projektas tolimesnėms deryboms turi būti parengtas jau iki 2014 m. gruodžio mėn. vyksiančio COP20.
- 2) Valstybių priimti ŠESD išmetimų mažinimo įsipareigojimai iki 2020 m., lyginant su augančiu ŠESD išmetimų kiekiu, yra nepakankami tam, kad vidutinė metinė temperatūra nepakiltų daugiau nei 1,5°C ar 2°C (nebūtų peržengta *saugaus klimato* riba). ADP grupė yra įpareigota **parengti veiksmų planą**, numatantį konkrečius

Projektą „Aplinkosaugos NVO vaidmens stiprinimas formuojant klimato kaitos politiką“ remia Europos Ekonominės Erdvės finansinio mechanizmo 2009-2014 periodo NVO Programos.

valstybių įsipareigojimus **siekiant pašalinti susidariusius neatitikimus.**

ADP0314. 2014 m. kovo 10-14 d. Bona, Vokietija

ADP grupės susitikimas. Jo metu bus dirbama abejomis ADP grupės veiklos kryptimis.

Bona0615. 2014 m. birželio 4-15 d. Bona, Vokietija

Bonos klimato kaitos konferencija. Konferencijos metu vyks ADP ir kitų JTBKKK grupių susitikimai.

BKM0924. Ban Ki-moonas. 2014 m. rugsėjo 24 d. Niujorkas, JAV

Jungtinių Tautų generalinio sekretoriaus Ban Ki-moono organizuojamas Pasaulio lyderių Klimato kaitos suvažiavimas, dar vadinamas *Ban Ki-moono suvažiavimu*. Susitikimu siekiama paskatinti bendrus valstybių, verslo, finansinių institucijų, pramonės ir visuomenės veiksmus, siekiant ambicingos klimato kaitos politikos. Šis susitikimas – tai savotiškas „pasiruošimas“ 2014 m. Limoje vyksiančiai COP20 konferencijai. Pagrindiniai susitikimo tikslai:

- skatinti ambicingus veiksmus „iš apačios“, siekiant mažinti ŠEDS išmetimus ir didinti atsparumą klimato kaitai;
- skatinti politinę valią ir ambicijas 2015 m. pasiekti pasaulinį susitarimą tam, kad pasaulinė vidutinė metinė temperatūra nepakiltų daugiau nei 2°C.

Generalinio sekretoriaus raginimu pasaulio valstybių vadovai susitikime turi pateikti savo atstovaujamų valstybių ambicingus klimato kaitos švelninimo įsipareigojimus.

COP20. 2014 m. gruodžio 1-12 d. Lima, Peru

Dvidešimtoji Jungtinių Tautų bendrosios klimato kaitos konvencijos šalių konferencija ir dešimtas Kioto protokolo šalių susitikimas. Šiam susitikimui ADP grupė turi parengti „post-Kioto“ susitarimo projektą tolimesnėms deryboms. Tikimasi, kad šiame susitikime šalys pasieks konkretesnių susitarimų dėl ŠEDS emisijų mažinimo įsipareigojimų, kuriuos turi priimti 2015 m. Paryžiuje vyksiančiame COP21 susitikime.

COP21. 2015 m. lapkričio 30 d. - gruodžio 11 d. Paryžius, Prancūzija

Dvidešimtoji pirmoji Jungtinių Tautų bendrosios klimato kaitos konvencijos šalių konferencija ir vienuoliktasis Kioto protokolo šalių susitikimas. Tai pagrindinis klimato kaitos politikos įvykis per artimiausius metus. Jo tikslas – pasiekti pasaulinį susitarimą dėl klimato kaitos švelninimo ir prisitaikymo veiksmų. Taip būtų užtikrinta, kad globalaus atšilimas neperžengtų 2°C pokyčio ribos. Siekiama, kad visos konvencijos šalys priimtų ŠEDS mažinimo po 2020 m. įsipareigojimus pasibaigus Kioto protokolo antrajam periodui.

Naudingos nuorodos:

JT bendrosios klimato kaitos konvencijos puslapis: <http://unfccc.int>

Ban Ki-moono susitikimo interneto svetainė: <http://summit.sites.unicnetwork.org>

Kur sustojo pasaulinės derybos COP19 Varšuvoje: <http://aplinkosauga.lt/apie-svarbiausius-cop19-sprendimus/>

ES 2030: ES klimato kaitos ir energetikos politikos perspektyva 2030m.

EK 0122. 2014 m. sausio 22 d. Europos Komisija pristatė [Baltąją knygą](#) dėl ES klimato kaitos ir energetikos politikos tikslų 2030 metams (toliau ES 2030 politika).

Dokumente pateikiami įvairūs naujų ES 2030 politikos tikslų variantai, derinant skirtingus CO2 mažinimo, atsinaujinančios energetikos skatinimo bei energetinio efektyvumo didinimo tikslus, vertinamas jų galimas poveikis ekonomikai, darbo vietų kūrimui, visuomenės sveikatai ir kitoms sritims.

Kartu su Baltosios knygos pristatymu **Europos Komisija pateikė savo poziciją** dėl ES 2030 politikos, pasisakydama už:

- 40% ES šiltnamio efektą sukeliančių dujų (ŠESD) išmetimų mažinimą lyginant su 1990 m.;
- 27% visos ES pagaminamos energijos gavimą iš atsinaujinančių energijos išteklių;
- energijos efektyvumo tikslų peržiūrėjimą atnaujinant [Energijos efektyvumo direktyvą](#);
- prekybos atmosferos taršos leidimais sistemos pakeitimus, siekiant ateityje išvengti perteklinės pasiūlos ir mažos CO2 rinkos kainos.

ES procesas. Europos Komisijos viešos pozicijos pateikimas žymi debatų ES 2030 politikos klausimais pradžią. Bendra pozicija derinama tarp Europos Komisijos, Europos Parlamento ir Europos Tarybos. Diskusiją dėl ES 2030 politikos gairių apibendrina ES šalių vadovų bendras sprendimas viename iš Europos Tarybos susitikimų. Priėmus bendrą ES šalių poziciją, Europos Komisija gauna mandatą formuluoti pasiūlymus atitinkamiems ES teisės dokumentų pakeitimams, kurie teisiškai įtvirtintų naujus klimato ir energetikos tikslus.

Globalus kontekstas. COP19 konferencijoje Varšuvoje buvo patvirtintas terminas, kada ES turi priimti poziciją dėl ES klimato kaitos politikos tikslų po 2020 m. (baigus galioti iki šiol patvirtintiems [ES 20-20-20 tikslams](#)). Numatyta vėliausia data – 2015 m. pirmojo ketvirčio pabaiga. 2014 m. rugsėjį JT vadovas Ban Ki-moonas organizuoja Pasaulio lyderių suvažiavimą klimato kaitos tema (žr. aukščiau - BKM0924), kuriame kviečiamos šalys turės jau pristatyti savo klimato kaitos tikslus pasauliniam susitarimui. Atsižvelgiant į ES deklaruotus siekius būti lydere formuojant pasaulio klimato kaitos politiką, ES turėtų patvirtinti savo 2030 m. tikslus dar iki 2014 m. rugsėjo.

EP0205. 2014 m. vasario 4-5 d. Europos Parlamentas plenarinėje sesijoje aptars Baltojoje knygoje pateiktus siūlomus dėl ES politikos po 2030 m. ir balsuos dėl EP pozicijos šiuo klausimu.

EP0205. 2014 m. vasario 4-5 d. Europos Parlamentas plenarinėje sesijoje aptars Baltojoje knygoje pateiktus siūlomus dėl ES politikos po 2030 m. ir balsuos dėl EP pozicijos šiuo klausimu.

EMT0221. 2014 m. vasario 20-21 d. vyks Konkurencingumo tarybos susitikimas. Tai ES valstybių ministrų susitikimas, ~~priklausomai nuo susitikimo klausimų. Jokurio~~ metu turėtų būti aptariamoms šalių narių pozicijos ES 2030 politikos klausimu.

EMT0303. 2014 m. kovo 3 d. posėdžiaus Aplinkos taryba. Tai – ES valstybių aplinkos ministrų susitikimas. Jo metu turėtų būti aptariamoms šalių pozicijos ES 2030 politikos klausimu.

EMT0304. 2014 m. kovo 4 d. posėdžiaus Energetikos taryba. Tai – ES valstybių energetikos ministrų susitikimas. Jo metu turėtų būti aptariamoms šalių pozicijos ES 2030 politikos klausimu.

ET0322. 2014 m. kovo 21-22 d. posėdžiaus Europos Taryba. Tai – ES valstybių vadovų susitikimas, kurio metu bus aptariamoms ES šalių pozicijos dėl ES 2030 politikos. Tai pirma reali galimybė oficialiai patvirtinti ES 2030 politikos tikslus. Jei per šį susitikimą vieningas susitarimas nebus priimtas, kitą dar kartą aptarti ES 2030 politikos klausimą bus tik 2014 m. birželį.

EED. Iki 2014 m. birželio 30 d. Europos Komisija turi pateikti vertinimą dėl Energijos efektyvumo direktyvos įgyvendinimo, siekiant iki 2020 m. energijos vartojimą sumažinti 20%. Šiame energijos efektyvumą skatinančių politikos priemonių vertinime taip pat aptariama 2030 m. perspektyva, todėl dokumento išvalgos gali turėti įtakos debatams dėl ES 2030 tikslų.

ET0627. 2014 m. birželio 26-27 d. vyks Europos Tarybos arba ES valstybių vadovų Projektą „Aplinkosaugos NVO vaidmens stiprinimas formuojant klimato kaitos politiką“ remia Europos Ekonominės Erdvės finansinio mechanizmo 2009-2014 periodo NVO Programos.

susitikimas. Dar viena proga ES vadovams priimti bendrą poziciją dėl ES 2030 politikos tikslų.

ET09xx. 2014 m. rugsėjo mėn. vyks Europos Tarybos arba ES valstybių vadovų susitikimas. Paskutinė proga ES vadovams priimti bendrą poziciją dėl ES 2030 politikos tikslų iki Ban Ki-moono suvažavimo.

Naudingos nuorodos:

ES klimato kaitos ir energetikos politikos 2030 m. informacija žiniasklaidai:

http://ec.europa.eu/clima/policies/2030/documentation_en.htm

Europos Komisijos pozicija ES 2030 politikos klausimu:

http://ec.europa.eu/energy/doc/2030/com_2014_15_en.pdf

ES klimato kaitos ir energetikos politikos tikslai 2020 m.:

<http://ec.europa.eu/clima/policies/package/>

KK įvykiai Lietuvoje

AM0206. 2014 m. vasario 6 d. LR aplinkos ministerija organizuoja konferenciją „Klimato kaitos keliamos grėsmės ir LR institucijų vaidmuo formuojant ir įgyvendinant klimato kaitos valdymo politiką“. Konferencijoje dalyvaus LR ministerijų ir kitų valstybinių institucijų, savivaldybių, mokslo, verslo, nevyriausybinių sektoriaus atstovai. Dėl galimybės dalyvauti renginyje kreiptis į J.Naujekaite@am.lt.

LTKK. 2014 m. sausis-birželis. Nacionalinės klimato kaitos valdymo politikos strategijos tarpinstitucinio 2014-2017 m. [veiklų plano](#) peržiūra ir derinimas.

LT2030. 2014 m. vasaris-birželis. Nacionalinės pozicijos dėl ES 2030 politikos tikslų derinimas su suinteresuotais subjektais šalies viduje bei ES šalimis narėmis.

KNG. 2014 m. gegužės-birželio mėn. leidykla *Tyto Alba* išleis knygą, kurios darbinis pavadinimas „Kas užlopys dangų?“, aut. prof. dr. Arūnas Bukantis. Tai knyga apie orus ir jų prognozavimą, klimato kaitą ir jos tyrimus, apie orų ir klimato poveikį žmonių savijautai, gyvensenai ir ūkinei veiklai.

Naudingos nuorodos:

Lietuvos nacionalinė klimato kaitos politikos valdymo strategija:

<http://www.am.lt/VI/index.php#a/12869>

Lietuvos nacionalinės klimato kaitos politikos valdymo strategijos tarpinstitucinis veiklų planas 2013-2016 m.: http://www.am.lt/VI/files/File/Klimato%20kaita/LRV_nutarimas_Nr366.pdf

NVO planuojami veiksmai

NVO2030. 2014 m. vasario 18 d. Lietuvos NVO teiks poziciją LR ministerijoms dėl Lietuvos balsavimo Europos Taryboje dėl ES klimato kaitos ir energetikos politikos tikslų 2030 metams.

ŽD2030. 2014 m. vasario 18 d. vyks diskusija su žurnalistais ES 2030 politikos debatų tema, pristatant Lietuvos NVO poziciją ir debatų kontekstą.

ASD2030. 2014 m. vasario 20 d. vyks apskritojo stalo diskusija dėl Lietuvos pozicijos Europos Taryboje svarstant naujus ES klimato kaitos švelninimo politikos tikslus 2030 m. Renginyje dalyvaus valstybės institucijų, nevyriausybinių organizacijų, mokslininkų, verslo asociacijų ir kitų suinteresuotų šalių atstovai. Pagrindiniai klausimai diskusijai:

1. Kokius ŠESD išmetimų mažinimo tikslus turi palaikyti Lietuva? Ar Europos Komisijos

pasiūlytas ŠESD išmetimų sumažinimas 40% – pakankamas tikslas?

2. Kokia turėtų būti klimato politikos tikslų struktūra? Trijų privalomų tikslų poveikis Lietuvai: ŠESD išmetimų mažinimas, atsinaujinanti energija, energijos efektyvumas.

Dėl galimybės dalyvauti renginyje derinti su Inga Ringailaite (inga@dvi.lt).

ŽD_KPP. 2014 m. kovo mėn (data bus tikslinama). **Europos parlamentarų pasižadėjimų dėl klimato kaitos kampanijos pristatymas žiniasklaidai.** 2014 m. kovo-gegužės mėnesiais kandidatai į Europos Parlamento narius turės galimybę pasirašyti asmeninį pasižadėjimą imtis konkrečių veiksmų skatinant ambicingesnę ES klimato kaitos politiką. Klimato kaitos pasižadėjimų akcija vyks daugelyje Europos Sąjungos šalių. Visų politinių partijų kandidatai bus kviečiami pasirašyti viešą pasižadėjimą, ir taip padėti savo rinkėjams apsispręsti, už ką balsuoti. Lietuvos kandidatų, pasirašiusių klimato kaitos pasižadėjimą sąrašas ir papildoma informacija, bus pateikiami internetinėje svetainėje www.aplinkosauga.lt ir socialinės medijos paskyroje www.facebook.com/klimatokaita.

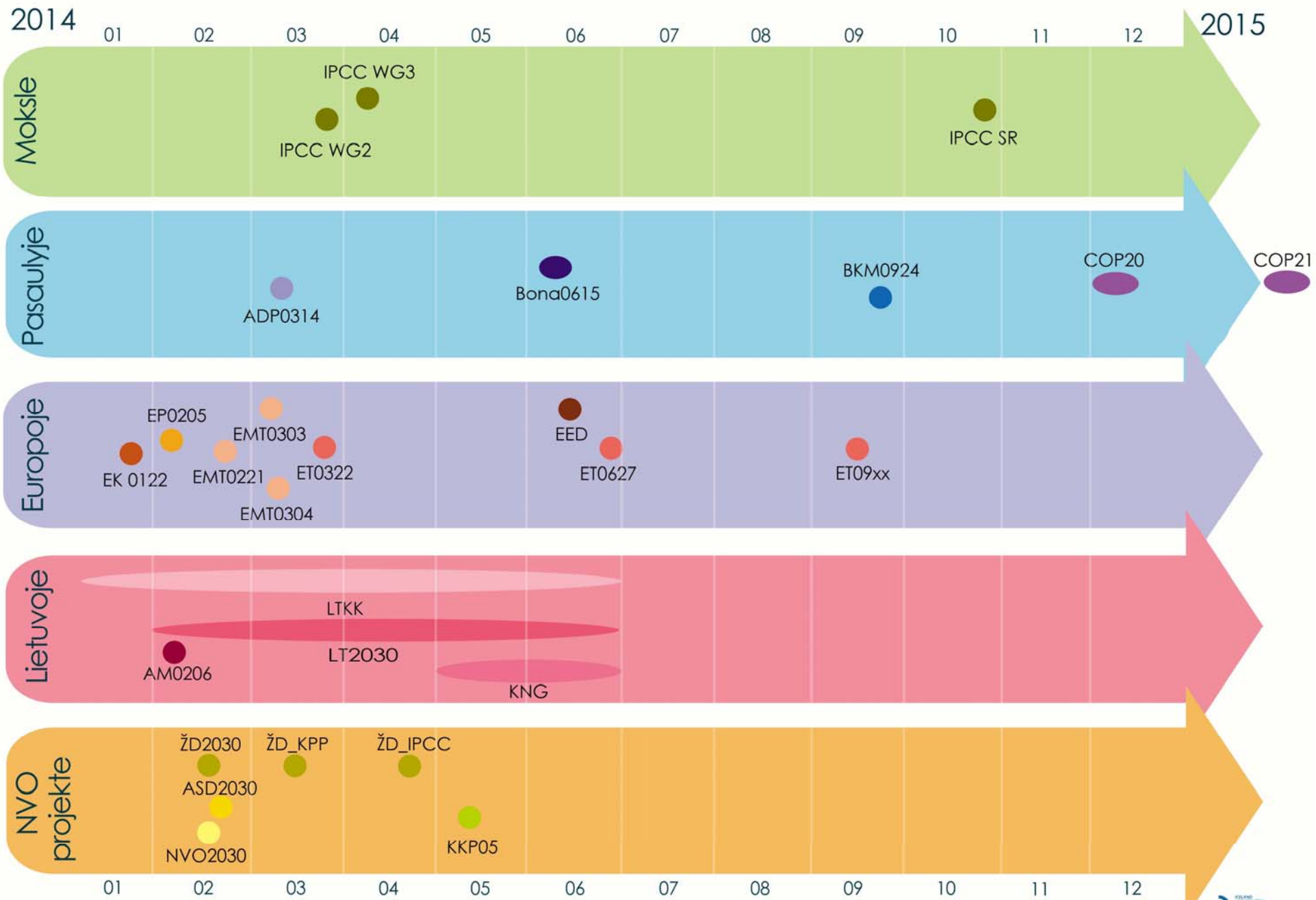
ŽD_IPCC. 2014 m. balandžio 15-30 d. (data bus tikslinama). Vyks Tarpvyriausybinės klimato kaitos komisijos 2-osios ir 3-iosios ataskaitų pagrindinių išvalgų pristatymas žiniasklaidos atstovams.

KKP05. 2014 m. gegužės 12-15 d. (data bus tikslinama) **Europos parlamentarų pasižadėjimų dėl klimato kaitos kampanijos baigiamasis renginys.** Renginio metu bus pristatyti klimato kaitos pasižadėjimų kampanijos rezultatai – kiek ir kurie rinkimų į EP dalyviai pasirašė pasižadėjimą. Planuojama, kad dalyvaus keletas pasižadėjimus pasirašiusių politikų bei klimato pasižadėjimų kampaniją palaikančių organizacijų atstovai.

Naudingos nuorodos:

www.aplinkosauga.lt/klimatas

www.facebook.com/klimatokaita

Projektą „Aplinkosaugos NVO vaidmens stiprinimas formuojant klimato kaitos politiką“ remia Europos Ekonominės Erdvės finansinio mechanizmo NVO Programa.

